

*Н.П. Шульга, д-р. екон. наук, проф.,
Київський національний торговельно-економічний університет,
О.А. Слободяник, ВАТ КБ "Надра"*

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Останнім часом оцінка вартості вітчизняних банків набуває не тільки теоретичного, але й практичного значення, що обумовлено дією багатьох чинників. По-перше, в умовах поглиблення нестабільності фінансових ринків значна частина вітчизняних банків потребує нарощення капітальної бази, що може здійснюватися шляхом їх придбання, злиття чи поглинання. Це зумовлює необхідність визначення вартості банків. По-друге, налагодження вартісно-орієнтованого управління банками вимагає проведення оцінки їх бізнесу, за результатами якої приймаються управлінські рішення про стимулювання розвитку окремих напрямків банківської діяльності, підвищення ефективності розміщення ресурсів та зростання прибутковості на вкладений акціонерний капітал.

Традиційно оцінка вартості банків здійснюється на основі дохідного і (або) витратного, і (або) ринкового підходів. Перший з них базується на визначенні нинішньої вартості майбутніх доходів банку. Відповідно до другого підходу вартість банку визначається як різниця між ринковою вартістю активів і зобов'язань, які розраховуються шляхом застосування коригуючих коефіцієнтів до кожної балансової статті активів та зобов'язань банку. За третім підходом порівнюється вартість оцінюваного банку з урахуванням поправок на особливостей його діяльності та ринкова вартість усіх банків-аналогів.

У процесі розрахунку вартості вітчизняних банків оцінювач зіштовхується з двома основними проблемами – визначення інструментарію оцінки в умовах нерозвиненого фінансового ринку України та інформаційне забезпечення розрахунку вартості банку.

При оцінці вартості вітчизняних банків найбільші труднощі виникають у процесі вибору моделі розрахунку вартості капіталу (ставки дисконту);, методу розрахунку вартості бізнесу та дисконтованого базового доходу відповідно до дохідного підходу, коригуючих коефіцієнтів, що застосовуються до кожної балансової статті за витратним підходом, критеріїв відбору банків-аналогів та мультиплікаторів для порівняння оцінюваного банку з банками-аналогами згідно з ринковим підходом.

Відсутність відкритої та прозорої інформації щодо укладених угод купівлі (продажу) вітчизняних банків та котирувань їх акцій на біржі, низька інформаційна достовірність щодо основних параметрів діяльності банків, слабка прогнозованість розвитку банківського сектора України, недостатність відповідних статистичних даних для оцінки та нерозвиненість фондового ринку ускладнюють процедуру оцінки вартості вітчизняних банків.

Найбільш придатним для оцінки вартості банку за дохідним підходом є метод дисконтування вільних грошових потоків для акціонерів. При цьому вартість власного капіталу банку доцільно розраховувати за моделлю капітальних активів, визначення окремих компонентів якої в умовах України має суттєві особливості.

У межах ринкового підходу для оцінки вартості банку доречно використовувати метод чистих активів, тобто скоригованої балансової вартості. Відповідно до цього методу вартість банку розраховується як різниця між ринковою вартістю його активів та зобов'язань, яку можна визначити на основі експертних оцінок або ринкових аналогів.

Вітчизняні банки можуть оцінюватися за порівняльним підходом за даними про ринкову вартість банків-аналогів України, країн Східної Європи та СНД, обраних за такими критеріями: географічною близькістю та рівнем розвитку ринку, подібністю ринкових позицій, рівнем ефективності, структурними характеристиками – якістю бізнес-портфеля, складом і структурою активів та пасивів, ступенем розгалуженості мережі, рівнем достатності капіталу, ліквідності тощо. Перелік банків-аналогів може бути сформований на основі спеціалізованої банківської статистичної системи “BANKSCOPE”.

Шульга, Н.П. Проблеми оцінки вартості вітчизняних банків та шляхи їх вирішення [Текст] / Н.П. Шульга, О.А. Слободяник // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2009 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 1. - С. 155-156.